

Stortingets energi- og miljøkomite

Deres referanse: -

Vår referanse: 2026/62

Dato: 07.04.2026

Publikasjonsnr.: NIM-H-2026-016

SKRIFTLIG INNSPILL

Kostnadsberegning for å nå Norges klimamål

NIM viser til representantforslag om kostnadsberegninger for å nå Norges klimamål, konkret at det skal gjøres en helhetlig analyse av de samfunnsøkonomiske kostnadene av at Norge skal redusere klimagassutslippene med 70 pst. innen 2035, og takker for muligheten til å gi innspill.

Storingsrepresentantene selv er bedre plassert enn NIM til å vurdere om en slik analyse er nyttig i deres arbeid, men vi vil likevel kommentere visse aspekter.

Grunnloven § 112 beskytter enhver sin rett til et «miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevnen og mangfold bevares», og legger til grunn at «Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterslekten».

NIM mener et langsiktig samfunnsøkonomisk perspektiv er viktig for å ivareta denne rettigheten. For det første fordi bestemmelsen spesifikt verner naturens «produksjonsevne» og dermed beskytter de økonomiske fordeler vi alle har av tilgang til natur («økosystemtjenester»), og for det andre fordi den krever en «langsiktig og allsidig» disponering av våre naturressurser, også for etterslekten.

Et sentralt klima- og miljøproblem er at mange aktiviteter kan være lønnsomme for en bedrift eller aktør uten å være lønnsomme for samfunnet eller verden (samfunnsøkonomisk). Det handler om kostnader ved drift som ikke hensyntas i bedriftsregnskap, men dekkes av en tredjepart, typisk staten. Forurensning og endringer i klima er et eksempel på det.¹

En samfunnsøkonomisk tilnærming er viktig for å hensynta slike kostnader og helheten, og sikrer at man prioriterer den aktiviteten som er nyttigst for hele samfunnet. NIM har tidligere kritisert manglende vurderinger av konsekvenser for klima (herunder *samfunnsøkonomiske* konsekvenser) i flere sammenhenger, for

¹ Se NOU 2023: 25 *Omstilling til lavutslipp*, punkt 15.1.

eksempel ved tildeling av petroleumstillatelser, ved vedtakelsen av *Norgespris*, og til endringer i petroleumsskatteloven («oljeskatepakken»).^2

NIM peker for øvrig på at Klimautvalget 2050 anbefalte myndighetene å ha «større oppmerksomhet om å skape en mer effektiv planlegging og gjennomføring av offentlige investeringsprosjekter hvor klimahensyn er integrert, slik at omstillingen til et lavutslippssamfunn ikke blir mer krevende enn nødvendig».^3

NIM nevner at samfunnsøkonomiske hensyn så klart må suppleres av andre hensyn i utformingen av klimapolitikk. Det gjelder for eksempel, som Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har pekt på, at klimaendringer har en sterk *sikkerhetsdimensjon* – der de anbefaler at langtidsplaner må vurdere betydningen klimaendringer og energiomstillingen har for nasjonale sikkerhetsinteresser.^4 Det samme gjelder betydningen av klimaendringer for politisk uro, økt migrasjon og økt ressurskonkurranse og mulig geopolitisk konflikt.^5

Det gjelder også, for eksempel, og som er slått fast både i Grunnlov, lov, og internasjonale avtaler, at natur og miljø har en verdi for oss, og en egenverdi i dets mangfold og overlevelse, ut over det rent økonomiske.

NIM mener likevel det er godt i tråd med Grl. § 112 å sikre en helhetlig (herunder samfunnsøkonomisk) tilnærming til klimapolitikk. NIM er enig i at å foreta en helhetlig analyse av de samfunnsøkonomiske kostnadene av at Norge skal redusere klimagassutslippene med 70 pst. innen 2035 være ønskelig, både for å sikre effektiv klimapolitikk, fordi en slik analyse nødvendigvis også vil vise kostnadene for samfunnet hvis målene ikke nås, samt for å belyse samfunnsøkonomiske sider av omstillingen og fordelingen av ulemper og fordeler, både sosialt og mellom generasjoner.

Vennlig hilsen

for Norges institusjon for menneskerettigheter

² Samtlige av NIM sine høringer er tilgjengelig på nettsiden vår, <https://www.nhri.no/>.

³ NOU 2023: 25 *Omstilling til lavutslipp*, punkt 10.5.

⁴ Nasjonal sikkerhetsmyndighet (2023) *Sikkerhetsfaglig råd – et motstandsdyktig Norge*, s. 47–50.

⁵ Se fra Department of Defense (2021) *Department of Defense Climate Risk Analysis – Report submitted to National Security Council*; Forsvarets forskningsinstitutt (2022) FFI-rapport 22/02438 *Konsekvenser av klimaendringer og klimatilpasninger for Forsvaret fram mot 2040 – rapport til Forsvarskommisjonen*; NATO (2024) *The Secretary General's Report – NATO Climate Change and Security Impact Assessment Third Edition*. Se NUPI og SIPRI sitt prosjekt <https://www.nupi.no/en/projects-centres/climate-peace-and-security-and-the-un-security-council>; <https://www.sipri.org/research/peace-and-development/climate-change-and-risk>.

Gro Nystuen

Assisterende direktør

Vetle Magne Seierstad

Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.